

45, quæst. 6, nam in hoc posteriori circa finem dicitur, non tam attendenda esse, quæ fiunt, quam quo animo fiunt. Sed illud est verum quoad meritum et satisfactionem coram Deo, non vero quoad pœnas Ecclesiae, nisi id fuerit jure expressum, ut constat ex supra tractatis de Censuris in communi. Hic vero talis expressio facta non est, nam potius in priori textu dicitur legem de hac irregularitate, *opus magis, quam voluntatem requirere*. In eo ergo casu existimo non incurri irregularitatem, quia nullum est externum opus, neque etiam omissio externi operis, ratione cujus possit tale homicidium imputari; solum ergo ibi relinquitur mentale homicidium, quod non est sufficiens causa irregularitatis; et hoc magis constabit ex sequenti puncto.

23. *An consentiens in homicidium factum nomine suo fiat irregularis. — Prima sententia.* — Difficultas ergo communis est, an consensus in homicidium jam factum ab alio, nomine meo, inducat irregularitatem; multi enim existimant, per ratihabitionem facti præteriti contrahi irregularitatem homicidii voluntarii. Est tamen diversitas inter auctores; nam quidam dicunt, ratihabitionem internam satis esse, Sylvest., verb. *Homicidium*, 4, quæst. 7, et vers. 3, quæst. 5, citatque Astens. et Hostiens.; eum sequitur Maiol., lib. 5, cap. 48, § 6. Alii putant, necessarium esse, et sufficere, ut ratihabitione non sit per solam voluntatem internam, sed per exterioriorem facti approbationem. Alii addunt, necessarium esse, ut qui ratum habet factum, potuerit illud mandare, quando factum est; nam si tunc erat infans, vel amens, etiamsi comparato usu rationis ratum habet factum, non incurret irregularitatem. Ita Navarr., cap. 27, num. 233, citans Joan. Andream in cap. 4 de Conversione infidelium, et Panorm., in cap. Ad audientiam, de Homicid.; Felin., in cap. Sicut dignum, de Homicid., num. 12. Fundamentum est, quia ratihabitione moraliter efficitur tanquam proprium, actum ejus nomine factum, qui illum postea ratum habet, quia ut in regula juris, lib. 6, dicitur: *Ratihabitione retrotrahitur, et mandato comparatur*; ergo sicut ex homicidio, si ex mandato meo factum esset, irregularis fierem, ita ex ratihabitione ejus idem impedimentum contraham.

24. *Vera sententia. — Regula generalis.* — Contrariam sententiam veriore censeo, quam tenet Glossa, in cap. Si quis viduam, d. 50, et in c. Si quis vivente, 31, quæst. 4;

Covarr., dict. Clement., 2 part., § 1, num. 4; Villadiego, de Irregular., cap. 6, num. 88; Tabiena, verb. *Irregularitas*, 2, num. 7; Armil., num. 22; Angel., *Homicidium*, 2, § 6; Hostiens., in Sum., tit. de Homicid., § Quæ pœna, verb. *Quid ergo*; Archidiaconus, c. Omnes, 17, quæst. 4, et in simili Glossa ult. in c. 4 de Convers. infidel., ubi Panormit. favet, licet soleat in contrarium citari. Ad probationem autem, generalem regulam constituo, nullam censuram, aut pœnam ipso jure impositam propter aliquod delictum, incurri propter solam ratihabitionem, nisi in casibus a jure expressis. Probatur primo, quia ille non committit tale delictum; ergo si pœna tantum sit imposita committenti tale delictum, non extenditur ad ratum habentem. Consequentia patet, quia lex pœnalis non est extendenda, maxime cum pœna ipso facto imponitur, ut in superioribus visum est. Antecedens autem patet, quia non committit delictum, nisi qui aliquo modo est causa ejus, nam ad peccandum necessarius est liber influxus, qui non est sine aliqua causalitate. Sed qui tantum habet ratum delictum jam antea commissum, nullo modo est causa illius; ergo non committit tale delictum, et consequenter neque incurret pœnam latam solum contra committentem tale delictum. Minor probatur, quia ille non fuit causa, quando delictum est commissum, quia tunc nullo modo cooperatus est, et prorsus ignoravit quod fiebat; neque etiam postea, quando ratum habet, est causa, quia jam non fit, nec fieri iterum potest ille effectus, quia supponimus consummatum fuisse omnino homicidium; ergo repugnat postea habere causalitatem in illud. Tota ergo illa complacentia, quæ in ratihabitione habetur circa delictum commissum, respicit illud, ut objectum tantum, non ut effectum; et ideo nunquam comparatur ad eum, qui ratum illud habet, ut delictum ab eo commissum aliquo modo, sed solum, ut objectum gratum.

25. *Pœna committentis delictum non extenditur ad ratum habentem, nisi sit in jure expressum.* — Dixi, nisi in casibus a jure expressis, quia lex potest non solum punire qui committit delictum, sed etiam qui ratum postea habet, quia illud etiam est delictum pœna dignum, quam juste potest lex imponere, præsertim canonica. De quo sunt aliqua exempla in jure cap. Cum quis, de Sentent. excomm., in 6, ubi dicitur, incurtere quempiam in sententiam canonis *Si quis suadente,*

si ratam habeat percussorem clerici suo nomine factam, quamvis prius neque illam mandaverit, neque omnino cogitaverit. Similiter in cap. Felicis, de Pœnis, in 6, pœnæ latæ contra percussores Cardinalium expresse extenduntur per illa verba, *vel factum ratum habuerit*. Et similis extensio exprimitur in Clement. 4 de Pœnis, circa percussorem Episcopi. In his ergo casibus in jure expressis juridica est extensio, quia ab ipsa lege fit. Hinc vero non potest sumi argumentum ad alias pœnas, et leges, in quibus talis extensio non fit; quin potius hinc sumitur argumentum in contrarium ab speciali; ideo enim in his juribus et similibus exprimitur ratihabitione, quia si non exprimeretur, non comprehenderetur, sicut etiam exprimitur mandans vel consulens, quia si lex tantum puniret facientem, non comprehenderet mandantem, vel consulentem, saltem quoad censuras, ut supra dictum est idemque est de aliis pœnis, præsertim ipso jure latis.

26. *Ratihabitionem mandato comparari, quomodo intelligendum.* — Dicit aliquis, sub mandante comprehendi ratum habentem, quia ratihabitione mandato comparatur. Unde etiam potest quis urgere dictum cap. Cum quis, quia in eo non tam videtur jus conditum, quam declarari; nam pro ratione redditur, ratihabitionem retrotrahi, et mandato comparari; videtur ergo velle Pontifex, ex vi illius canonis, quo excommunicatur mandans percussorem clerici, excommunicari etiam, qui ratum habet. Respondetur, ratihabitionem simpliciter non esse mandatum, quia non habet eum influxum in opus, quem habet mandatum, ut per se notum est; et ideo si lex tantum fertur contra mandantem, non comprehendit ratum habentem, quia non extenditur ultra proprietatem verborum ad ea, quæ per analogiam quamdam vel similitudinem cum aliis comparantur; sicut in præsentem se habet ratihabitione, de qua non dicitur in jure, quod sit mandatum, sed quod ei comparatur. Hæc autem comparatio si ad forum Dei refertur, ut multi volunt, intelligitur facile in gravitate culpæ, sicut desiderium æquiparatur operi in foro Dei; si vero referatur ad forum Ecclesiæ, intelligenda est, quantum per ipsos canones comparatio illa, et æquiparatio facta est; sicut dicere etiam possumus, mandantem æquiparari facienti, quia ex se habet cum illo quamdam proportionem, quam lex potest considerare, ut illos æquales faciat in pœna. Si tamen de facto id

non consideret, nec loquatur de mandante, sed tantum de faciente, in ordine ad talem legem jam non æquiparantur; sic ergo de ratihabitione, et mandato existimandum censemus. Neque est verum, in dict. cap. Cum quis, non statui speciale jus; nam ratio illa non inducitur ut per se faciens illam extensionem, sed tanquam sufficiens ad movendum Pontificem, ut illam fecerit. Et ideo fortasse non dixit absolute Pontifex: *Cum ratihabitione mandato comparetur*, sed, *cum debeat comparari*.

27. Hic vero advertendum est, in his casibus, in quibus jura extendunt pœnam ad ratihabitionem, non sufficere approbationem vel complacentiam mere internam, sed externam requiri, quod in casu dicti cap. Cum quis, adnotavit Armilla, verb. *Ratihabitione*, num. 6. Et ratio ex dictis est manifesta, quia hæc pœna non potest imponi per Ecclesiam ratum habenti delictum, propter ipsummet delictum prius commissum, quia illud nunquam est delictum ejus, qui tantum illud ratum habet, ut ostensum est; nemo autem puniri potest propria pœna propter delictum non suum; punit ergo talis lex ratihabitionem tanquam speciale delictum. Non potest autem lex Ecclesiastica punire delictum mere internam, etiam circa actum externum peccaminosum et alienum versetur, quando illum respicit solum ut objectum, et non est ullo modo causa vel circumstantia ejus; ergo non potest punire ratihabitionem mere internam, donec exterioribus signis contestata sit.

28. *Corollarium primum. — Corollarium secundum. — Corollarium tertium. — Primum corollarium probatur. — Secundum et tertium corollarium suadentur.* — Ex his ergo infero primo, in prædicto casu de quo loquimur, non incurri irregularitatem per solam ratihabitionem. Secundo infero, si incurri posset, non fore per interioriorem voluntatem sine externa ratihabitione. Tertio infero, talem irregularitatem, si esset, revera non esse homicidii voluntarii, sed alterius delicti longe diversi. Primum probatur, quia irregularitas homicidii nullo jure invenitur extensa ad consentientem tantum per propriam ratihabitionem; ergo non comprehendit illum. Antecedens ab omnibus supponitur, et qui illud negaverit, oportet ut afferat textum, in quo talis declaratio expresse fiat; nam sola illa generalis regula, quod ratihabitione mandato comparatur, nihil probat, ut declaratum est. Et hinc ostenditur conse-

quentia, quia oportet irregularitatem esse in jure expressam. Declaratur deinde, nam quando tale homicidium factum est, non contraxit irregularitatem ille, cujus nomine est factum, ipso ignorante, ut est per se notum in omnium sententia; ergo nec postea contrahit, quando postea sciens homicidium, ratum habet. Patet consequentia, quia tunc nullum fit homicidium, nec cooperatio, aut causalitas ejus; non ergo insurgit nova irregularitas ejus. Et hinc concluditur secundum, et tertium corollarium; nam ut talis irregularitas denuo incurreretur, oportet esse impositam propter novum delictum omnino distinctum a priori homicidio, etiamsi illud respiciat ut objectam, nempe propter approbationem prioris homicidii; ergo necessarium esset tale delictum esse externum; et irregularitas illi annexa non esset communis irregularitas homicidii, sed specialiter imposita propter tale delictum; cum ergo in praesenti materia nulla talis irregularitas inveniatur, sed illa tantum, quae est ex homicidio, vel causalitate ejus, non est cur admittatur. Tandem explicatur exemplo; nam qui duplex homicidium committit, duas irregularitates incurrit, ut suppono; qui autem commisit unum homicidium et postea iterum atque iterum ratum illud habet, tam interius quam exterius non incurrit aliam irregularitatem, praeter primam; ergo signum est propter ratihabitionem homicidii jam facti non esse irregularitatem impositam, quia major ratio esse videtur de ratihabitione proprii facti, quam alieni, etiamsi meo nomine me ignorante factum sit. Imo si ratihabitione haec sufficeret, saepius quis contraheret talem irregularitatem, si saepius talem ratihabitionem repeteret, quia licet versentur circa homicidium, delictum, in quo fundatur proxime talis irregularitas, non est ipsum homicidium, ut ostensum est, sed ratihabitione ejus; ergo multiplicato hoc delicto, multiplicabitur irregularitas, quod nemo, ut existimo, concedet.

29. *Qui omnino involuntarie occidit, etsi postea ratum habeat, non incurrit.* — Dices: ergo si quis suis etiam manibus, casu, et sine culpa occidat alium, et postea intelligens factum, ratum habeat, non contrahet irregularitatem, quod videtur absurdum, quia prius homicidium per subsequentem voluntatem fit voluntarium, et hoc tantum illi deerat, ut per illud contraheretur irregularitas, ut nunc suppono ex infra tractandis. Respondeo concedendo sequelam; imo hinc censeo posse

confirmari praedictam sententiam. Nam si per prius homicidium irregularitas contracta non est, ut in casu supponitur, nec propter subsequentem complacentiam contrahetur, quia illa non est homicidium nisi mentale, vel ad summum verbale, ut sic dicam, si complacentia illa verbis explicata est; irregularitas autem solum propter homicidium reale imposita est. Sicut si esset excommunicatio lata in eum, qui comedit carnes tali die, et aliquis ex ignorantia invincibili comedisset, et postea re cognita, complaceret in tali facto, et ratum haberet, excommunicationem non incurreret, quia ille nunquam comedit carnes cum pertinacia, et transgressione illius legis; nec prius factum (quod in hac materia valde observandum est) constituit unum actum moralem cum subsequenti voluntate, nec per illam constituitur in esse actus moralis talis personae; ideoque nunquam fit tali poena dignus. Unde in hoc sensu (qui in materia morali est maxime proprius) falsum est, prius homicidium reddi voluntarium per subsequentem voluntatem, quia hoc in rigore significat esse voluntarium per modum actus; tantum ergo est volitum per modum objecti. Quod si hoc ipsum, et nihil aliud intelligatur per tale voluntarium, falsum est hoc tantum illi defuisse ad inducendam irregularitatem; nam potissime defuit illi esse actum voluntarium causaliter, quod maxime necessarium erat, et nunquam habetur per subsequentem voluntatem, ut declaratum est.

30. *Corollarium ultimum.* — Atque hinc ulterius infero, etiamsi quis post commissum homicidium, cui nullo modo cooperatus est, recipiat, occultet, vel defendat homicidam, imo licet ei aliquid donet propter homicidium factum, vel quoscumque similes actus faciat, non propterea participare ejus irregularitatem, quia per illos omnes non est causa talis homicidii, neque illud incipit esse delictum ejus, sed est objectum, vel occasio aliorum delictorum, pro quibus non est lata irregularitas. Idemque est, etiamsi corpus inventum jam defunctum feriat, aut mutilet, etc., nam haec actiones ostendunt odium, et peccaminosae et irrationabiles sunt; tamen nec pro eis lata irregularitas, neque sunt causa vel cooperationes homicidii, quod jam omnino consummatum supponitur. Haec autem omnia in primis intelligenda sunt in foro interiori et conscientiae; nam in exteriori foro, qui haec ageret, praesumeretur mandasse delictum, et magna purgatione indigeret, ut se ab

irregularitate liberaret, et merito posset per judicem suspendi, vel ab Ordinibus amoveri. Deinde intelligenda sunt haec per se; nam per accidens ratione scandalii poterit interdum impediri aliquis ab Ordinibus suscipiendis propter has actiones; illa vero neque irregularitas homicidii esset, quidquid Maiolus dicat, sed infamiae, nec duraret amplius, quam talis infamia; nam ablato scandalo, maneret talis persona habilis ad Ordines.

De cooperatione ad homicidium.

31. *Cap. Sicut dignum, de Homicidio.* — *Qualis cooperatio sufficiat ad hanc irregularitatem.* — Sexto loco participat hanc irregularitatem homicidii ille, qui cooperatur, vel quovis modo opem praebet homicidio. Ita docent omnes Doctores; et colligitur ex c. Sicut dignum, § Illi, de Homicidio, ibi: *Constat ab homicidii reatu immunes non esse, qui occisoribus opem contra alios prestare venerunt.* Idem sumitur ex cap. Significasti, 2, eodem titulo, ibi: *Studio, consilio vel mandato;* nam his verbis omne genus cooperationis significatum est. Denique qui cooperatur, est causa homicidii; ostensum est autem irregularem fieri, qui causam homicidii praebet: ergo. Difficultas autem est in explicanda hac cooperatione, quam latius et melius explicabimus agentes de homicidio casuali; nam frequentius irregularitas contracta ex hac cooperatione est ob indirectum et casuale homicidium. Si ergo, qui hoc auxilium praebet, directe intendit homicidium, voluntarius homicida est, vel non, sive suis manibus et actionibus percussit, aut impediatur alium, ne se defendat, sive solum defendat ipsum occisorem, vel illi animum praebet, etiam sola praesentia ad illum finem exhibita. Si autem ipse non intendit homicidium, neque etiam suis manibus infert lethale vulnus, ordinarie non incurret hanc irregularitatem homicidii voluntarii. Nonnulla vero distinctione opus est. Aut enim comitatur alium, vel ei assistit, quem scit intendere mortem alterius, et ad eum finem incedere, et tandem pugnat cum illo; et in eo casu secuta morte, non evitat irregularitatem is, qui praebet auxilium vel per solam assistentiam, ut patet ex dictis juribus, et ex dict. cap. Sicut, § Clericis. An vero talis irregularitas dicenda sit homicidii voluntarii, necne, videtur quidem respectu

cooperantis non esse, quia ipse non intendit homicidium, nec machinatur illud; et ideo licet alteri principaliter facienti voluntarium sit, cooperanti non videtur esse voluntarium, sed casuale. In contrarium vero est, quia homicidium voluntarium est, et hic cooperator sciens et videns vult cooperari ad illud; ergo est voluntarius homicida; nam unusquisque tale delictum committit, quale est illud, ad quod vult cooperari. Item quamvis ille per se non intendat mortem alterius, tamen hic et nunc, supposita determinatione amici sui, v. gr., dum vult illum juvare, et cum illo cooperari, jam vult, et intendit homicidium alterius. Quocirca si in eo casu cooperatio eo progrediat, ut suis manibus inferat lethale vulnus, homicida voluntarius censendus est, etiamsi quasi coactus id fecerit, et conatus fuerit amicum avertere ab illo proposito, et non potuerit, quia totum illud est involuntarium secundum quid, absolute autem hic et nunc est voluntarium; et aliunde actio supponitur esse talis, ut potius videatur esse principale homicidium, quam cooperatio ad illud. At vero si ipsemet non ita percussit, sed ex actione alterius secuta est mors, ipso adjuvante, comitando, assistendo, etc., licet irregularitatem incurrat, non tamen videtur esse proprie homicidii voluntarii, propter rationem factam, et quia ille neque in intentione sua, neque in ipso usu, vel in aliqua actione sua directe vult tale homicidium; alterutrum autem horum est necessarium ad homicidium voluntarium. Unde a fortiori sequitur, multo minus fore homicidium voluntarium, si hujusmodi cooperator ignoret, principalem socium criminis procedere ex intentione occidendi alium, sed vel furandi, vel adulterandi, vel certe vindicandi injuriam, leniori tamen modo, et absque morte vel mutilatione; nam in his casibus nullo modo est directe volita mors ab ipso cooperante, nisi progressu et calore rixae ita mutetur voluntas, ut ex cooperatore fiat principalis actor et voluntarius homicida. Quae omnia patebunt magis ex sectionibus sequentibus, ubi etiam dicemus de non impediante; nam si aliquando ille hanc irregularitatem participat, non ex proprio homicidio voluntario, sed ex indirecto. Atque haec resolutio de cooperatione communis est, de quo late Maiol., lib. 5, cap. 48, § 4; et Covarr., dict. Clement., part. 2, § 2.

SECTIO IV.

Qualis sit irregularitas homicidii voluntarii.

1. *Qualis sit irregularitas hæc quoad effectus.* — *An hujusmodi irregularis amittat beneficia jam obtenta ipso jure.* — Duo quæri possunt: qualis sit hæc irregularitas quoad effectus, et quoad dispensationem. Circa primum dicendum est, hanc irregularitatem habere omnes effectus supra generatim positos de irregularitate, nullum tamen habere specialem ac proprium. Prior pars certissima est, quia hæc irregularitas est omnino integra intra latitudinem hujus impedimenti, imo inter omnes irregularitates pœnales hæc videtur maxime exaggerari in jure, et absque ulla limitatione imponi; maxime cum præter rationem delicti includat totam causam irregularitatis. Altera vero pars probatur, quia in jure nullus invenitur effectus huic irregularitati specialiter debitus. De duobus enim esse potest aliquale dubium, scilicet de beneficiis jam obtentis, an ipso jure amittantur per hanc irregularitatem absque aliqua sententia, et de incapacitate ad recipienda denuo beneficia. De primo puncto fuerunt opiniones contrariæ inter Jurisperitos; nam licet fere omnium concors sententia fuerit, non per omnem irregularitatem homicidii amitti beneficia, quos latissime refert Salzedo, in Pract., c. 94, tamen de homicidio voluntario, quod animo deliberato et præmeditato fit, aliqui censuerunt oppositum, et inter eos refertur Abbas, in c. At si clerici, de Judiciis, num. 39. Sed neque ibi agit de quovis homicida voluntario, sed de qualificato, quod in aliam graviores speciem transit, ut parricidium, etc. Neque etiam agit de hac pœna, nec de alia, quæ jure incurratur, sed de degradatione, quæ propter tale delictum potest a iudice imponi. Et eodem fere modo loquitur Felinus, in cap. Inquisitionis, de Accusationibus, num. 3 et 4; clarius vero asserit, propter homicidium qualificatum amitti beneficia ipso facto, argum. cap. 4 de Homicid., in 6. Sed ibi non est sermo in genere de quolibet homicidio qualificato, sed de illo, quod per assassinos fit; hæc autem pœna expressa in illo speciali casu non est extendenda extra illum. Cujus argumentum evidens est, quia in casu illius textus incurratur illa pœna per solum mandatam, etiam homicidio non secuto, quod certum est non extendi ad alios casus.

2. *Resolutio.* — *Maioli opinio.* — *Rejicitur.* — Nullum ergo est jus, quod hanc privationem ipso facto adjungat irregularitati homicidii voluntarii, etiam alias qualificati; et ideo non est, cur talem effectum huic irregularitati potius, quam aliis tribuamus, argumento etiam sumpto ab speciali ex dicto cap. 4. Et ita sentiunt omnes pene Jurisperiti, ut ex Joanne Igneo refert Salzedo supra, et videri etiam possunt Felin., in cap. De quarta, de Præsumpt., num. 33; et Covarruv., dict. Clement., 2 part., § 3, num. 6; Navarr., in cap. Si quando, de Rescript., except. 9, et cap. 27, num. 249; Rebuffus, in Pract., tit. de Modo admittendi beneficia, num. 65, et quæ supra in genere diximus de hoc effectu. Quamvis autem hæc jure communi et antiquo certa sint; nihilominus Maiolus, dict. cap. 48, num. 4, existimat jure novo Concilii Trident., sess. 45, cap. 7 de Reform., dictam opinionem non habere locum, neque in foro externo, neque interno. Verba autem Concilii sunt: *Qui sua voluntate homicidium perpetraverit, omni Ordine, ac beneficio et officio Ecclesiastico perpetuo careat.* Ubi nullum est verbum, quod significet hanc pœnam ipso facto incurrere, nisi fortasse sumatur argumentum ex verborum similitudine, nam eodem modo privat Ordine et beneficiis; sed privat Ordine ipso facto; ergo et beneficiis. Inefficax vero est argumentum, tum quia verba accommodantur rebus; carentia autem Ordinis, quæ est irregularitas, non aliter quam ipso jure incurritur. Privatio autem beneficii utroque modo imponi potest, raro vero ipso facto imponitur, et quia rigorem continet, nunquam ita intelligitur, nisi exprimatur. Tum etiam quia Concilium loquutum est sicut antiqua jura; ergo in sensu illorum loquutum est; nam si aliquid peculiare addere voluisset, expressisset. Igitur prædicta communis doctrina tam in foro interiori quam exteriori, etiam nunc servanda est. Unde multi ex auctoribus citatis, post Concilium Trid. loquuti sunt.

3. *An irregularitas hæc inhabilitet ipso jure ad beneficia in futurum.* — *Nomine beneficii non veniunt pensiones.* — *Congregatio Cardinalium.* — Atque ex his constat, quid de beneficiis in futurum obtinendis dicendum sit. Nihil enim hic speciale habemus, præter generalem doctrinam de irregularitate supra datam. Quanquam enim Maiolus, supra, de Concil. Trident. aliter sentiat, re tamen vera nihil in hoc speciale disponit. Nam præter

verba citata, hæc solum habet, quæ ad hunc effectum pertineant: *Nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferri liceat.* In quibus etiam verbis nullum est, quod significet collationem talem ipso facto irritam esse; nam verbum, *non liceat*, solum prohibet illam; sola autem prohibitio non statim reddit collationem nullam, nisi aliquid amplius addatur. Adnotare vero oportet, in congregatione Cardinalium circa hoc cap. declaratum esse, quatenus loquitur de incapacitate beneficiorum, in qua sunt homicidæ, non extendi ad pensiones, quod a fortiori habebit locum in quacumque irregularitate, nisi ubi aliud fuerit in jure expressum. Et fundamentum est, quia pensio in rigore non est beneficium; de tali enim pensione videtur declaratio hæc intelligenda, juxta ea, quæ de pensionibus diximus circa effectus excommunicationis. In eo vero, quod congregatio utitur nomine *incapacitatis*, videtur favere opinioni Maioli. Sed non existimo in eo rigore sumptam esse vocem illam, sed eo modo, quo simpliciter dicimus fieri non posse, quod jure non licet, vel certe loquitur de incapacitate in ordine ad futura beneficia, quæ existit non quidem ex vi illius verbi Concilii per se spectati, sed ex generali et antiquo jure irregularitatis.

De dispensatione hujus irregularitatis.

4. *Conclusio prima.* — *Secunda.* — *Duo corollaria.* — *Notandum.* — Circa ultimum punctum propositum, quidam existimant, hanc irregularitatem esse prorsus indispensablem, utpote jure divino introductam, Exod. 24, 1 Paralip. 22 et 28. Sed hoc fundamentum est falsum, ut supra ostensum est. Certum ergo est, Summum Pontificem posse in illa dispensare, quod constat ex usu, et quia est impedimentum juris humani. Deinde est certum, solum Summum Pontificem posse hanc dispensationem concedere. Quod præter jura antiqua, manifestum est ex Concilio Trident., sess. 24, c. 6 de Reform. Ex quo textu duo colliguntur: unum est, irregularitatem hanc incurrere per homicidium quantumvis occultum; aliud est, quamvis alii casus occulti Episcopis ibi delegentur, hanc vero irregularitatem reservari, ut a solo Summo Pontifice etiam in casibus occultis dari possit. Est autem illa exceptio, ut in superioribus adnotavi, de homicidio cum proprietate intelligenda, ita ut mutilationem non comprehendat,

etiamsi omnia, quæ hactenus diximus de hac irregularitate, utrique communia sint, quia (præter supra dicta) favorem principis amplissime interpretamur; illa ergo exceptio ad omnem proprietatem et rigorem verborum limitanda est, ut favor ille, et potestas data Episcopis, quantum juste fieri potest, extendatur, sicut etiam congregatio Cardinalium interpretata est. Possunt ergo Episcopi dispensare cum mutilatore voluntario in casu occulto; extra illum vero solus Papa potest. Quis vero sit casus occultus, et alia, quæ ad illam facultatem pertinent, superius declarata sunt.

5. *Tertia conclusio.* — Ultimo addendum est etiam in ordine ad Summum Pontificem hanc irregularitatem esse quodammodo indispensablem, eo modo, quo impossibile dicitur id, quod difficillime fit. Et fortasse ad hoc insinuandum Concil. Trident., dict. c. 7, sess. 44, absolute dixit: *Ordine perpetuo careat.* Itaque raro, et cum magna difficultate, et non nisi propter gravissimas causas talis dispensatio concedi debet. Et hoc etiam probat usus, et ad hoc juvat, quod hoc sit consentaneum divinæ sapientiæ et voluntati, quæ aliquando revelavit non esse sibi placitum, quod hujusmodi homicidæ ad suum altare accedant, tum propter gravitatem delicti, tum quia est opus valde alienum a divina lenitate, et misericordia erga homines, quam maxime debet repræsentare, et præ se ferre sacerdos, cujus munus est inter Deum et homines intercedere.

DISPUTATIO XLV.

DE IRREGULARITATE CONTRACTA EX HOMICIDIO CASUALI.

Sub casuali homicidio comprehendimus omne illud, quod privata auctoritate fit ab aliquo præter intentionem ejus, et absque necessitate defensionis, et mutilationem comprehendimus cum eadem proportionem. Duobus autem modis contingit hoc homicidium casuale: primo, ut indirecte, tamen voluntarium sit; secundo, quando non solum præter intentionem est, sed etiam præter voluntatem indirectam, utpote quia omnis diligentia debita adhibita est, ne ex propria actione homicidium, vel personale nocumentum proximi sequi possit; de utraque igitur sigillatim dicendum est.